

ประเภทภูมิปัญญาด้าน ประดิษฐ์ แป้งเครื่องทุ่นแรง

ชื่อภูมิปัญญา การสานส้มไก่อ

บทนำ/ความสำคัญของภูมิปัญญา

สมัยโบราณกาลนั้นจะเห็นได้ว่าคนสมัยก่อนมักจะมีวิธีในการเลี้ยงสัตว์ได้หลายวิธี แต่ส่วนใหญ่แล้วที่เห็นว่ามีจะเป็นวิธีกักขังสัตว์ไว้ อย่างเช่น การขังไก่บ้านด้วยการสานส้มไก่อขึ้นมา โดยส้มไก่อนี้มีลักษณะเป็นวงกลมผ่าซีก สานไม่ถี่มากลักษณะโดยทั่วไปส้มไก่อมักทำมาจากไม้ไผ่สีสุก เพราะหักยากและมีความเหนียวทนทานพอประมาณ คนสมัยก่อนช่างคิดและมักจะเป็นคนช่างประดิษฐ์ประกอบกันไป ด้วยเหตุที่คนสมัยก่อนรู้จักการสร้างประโยชน์ และรู้จักการดำเนินวิถีชีวิตนั้น อาจจะเป็นเพราะคนในสมัยก่อนว่างจากการทำงาน ก็เลยคิดอยากจะมึงงานอะไรทำมาศกอย่าง และส้มไก่อก็เป็นสิ่งหนึ่งที่บรรพบุรุษของเราได้สร้างสรรค์มันขึ้นมาด้วยความจริงใจ และหวังว่าเราทุกคนควรช่วยกันอนุรักษ์ส้มไก่อและอนุรักษ์อยู่เรื่อย ๆ ไปอีกด้วย

แหล่งที่มา ป่าหรือสวนไม้ไผ่สีสุก

วัสดุที่ใช้

1. ไม้ไผ่สีสุกผ่าซีกเป็นเส้น ๆ ยาวประมาณ 1,2 เมตร จำนวนตามต้องการ
2. พร้า 1 เล่ม ค้อน 1 อัน
3. เชือกฟาง 1 ม้วน

วิธีทำ

1. เริ่มจากนำไม้ไผ่สีสุกที่หาได้มาเหลาให้เสี้ยนออก แล้วผ่าซีกเป็นเส้น ๆ ยาวประมาณ 1 เมตร จำนวนตามต้องการ
2. วิธีการขึ้นโครงจะต้องขึ้นจากหัวส้มไก่อก่อน โดยเรียงไม้ไผ่ที่ผ่าเป็นเส้นเรียงไปเรื่อย ๆ จนครบรอบ โดยกะระยะความห่างให้พอเหมาะ ไม้ที่เรียงกันนั้นควรให้ซ้อนกันไปเรื่อย ๆ
3. พอได้ส่วนโครงหัวส้มแล้ว เราก็จะนำเชือกฟางมามัดเพื่อไม่ให้โครงที่ทำนั้นหลุด เราก็จะมัดในส่วนที่อาจหลุดได้ให้แน่น
4. พอมัดด้วยเชือกฟางเสร็จแล้วเราก็จะตัดให้ส่วนที่เหลือโค้งงอ กลายเป็นตัวส้ม หลังจากนั้นผู้ทำจะต้องเข้าไปอยู่ในตัวส้มพร้อมกับเหยียบโครงหัวส้มให้แน่น เพื่อป้องกันไม่ให้โครงหลุดลอย

5. นำไม้ไผ่ที่มีขนาดความยาว 2 เมตร มาสานเป็นตาข่ายไม้ถี่มากจนเกินไป ทำไปเรื่อย ๆ จนกว่า

จะหมดตัว พอสานจนหมดตัวแล้วก็ตัดเอาส่วนที่เหลือจากการสานออก แล้วก็นำส่วนที่เหลือมาทำเป็นหลัก ตอกด้วยค้อนให้มีความยาว ประมาณนิ้วกลาง แล้วตอกเข้าไปครึ่งหนึ่งของนิ้วกลาง และถ้าเมื่อเห็นว่าขาหลักไม่เท่ากัน เราก็สามารถหักในส่วนที่ไม่เท่ากันออกจากกันได้ แล้วใส่ไม้ไผ่ที่เหลือเข้าตรงบริเวณขาหลัก เพื่อเสริมสร้างความแข็งแรง ไม่ให้ลำตัวสุมหลุด ออกจากกันโดยทำไปเรื่อย ๆ สัก 5-6 รอบ

หลังจากนั้นก็นำพริ้วตัดเชือกฟางออกในส่วนที่เป็นโครงหัวสุม แล้วเราก็จะได้สุมไก่ของภูมิปัญญาของคนไทยในสมัยก่อนได้

ประโยชน์ที่ท้องถิ่นได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงภูมิปัญญาของคนไทย ในอดีตว่าเป็นผู้ที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ รู้จักการสร้างสรรค์งานที่มีประโยชน์
2. ได้รู้ถึงขั้นตอนและวิธีการสานสุมไก่ ซึ่งทำให้คนรุ่นปัจจุบันได้ทราบเกี่ยวกับการทำสุมไก่มากขึ้น
3. เป็นการอนุรักษ์สิ่งประดิษฐ์ของท้องถิ่นตน ทำให้เกิดความภาคภูมิใจในความเป็นคนได้
4. เป็นการเพิ่มพูนความรู้ได้เป็นอย่างดีและก่อให้เกิดการอนุรักษ์เกิดรักษาเอาไว้

แหล่งข้อมูล

นายแสน สุโน อายุ 72 ปี

บ้านเลขที่ 41 หมู่ 3 ตำบลนาเหลือง อำเภอเวียงสา จังหวัดน่าน 55110